

Nr 450

Av herr Björkman m. fl., om statsbidrag till vissa estniska sammanslutningar i Sverige.

Sedan hösten 1944 finnes i vårt land mer än 20 000 ester, av vilka numera mer än 95 % är svenska medborgare. Enligt gjorda beräkningar utgöres 69 % av arbetare och 28 % av tjänstemän samt 3 % av fria yrkesutövare.

Den estniska befolkningsgruppen bildar således en folkminoritet i landet. Den har icke uppstått genom frivillig emigration från sitt hemland utan har på grund av politiska skäl tvingats fly därifrån.

Sverigeester har medfört en stark känsla för det egna kulturarvet. Detta kommer till uttryck i deras samhällsaktivitet och i strävandena att odla och vidmakthålla egen litteratur, konst, musik och bildningsväsende. En stor del av sverigeesternas kulturella verksamhet utgör blott ett led i ett för alla ester i västerlandet gemensamt kulturarbete. Detta gäller framför allt litteraturen, men det har i Sverige anordnats konstutställningar med deltagande av estniska konstnärer även från andra länder. Vidare har estniska teatergrupper och sångkörer från Kanada och USA avlagt besök i Sverige.

Den kulturella verksamheten har varit särskilt livskraftig inom litteraturen. Under åren 1944—1967 har utanför Estland utgivits 350 skönlitterära originalverk, talrika memoarböcker, nytryck av äldre estnisk litteratur och översättningar från ett flertal andra språk. Årligen publicerar estniska förlag flera tiotal böcker i upplagor 2 000—3 000 exemplar. Huvudparten av dessa utkommer i Sverige. Förutom tidningar utges i Sverige även en litterär och en politisk kulturell tidskrift.

Hela denna verksamhet har hittills skett utan något samhälleligt stöd. De pris några estniska organisationer eller enskilda personer satt upp har hittills mest haft symbolisk karaktär. Intet av de länder vari esterna nu bor och vilkas medborgare de är har hittills visat beredvillighet att materiellt stödja esternas kulturella verksamhet. Framställning om bidrag ur UNESCO:s fonder bl. a. för att översätta estniska skönlitterära verk har icke gett resultat på grund av bestämmelser att UNESCO kan ge bidrag endast till medlemsländer och att inget "värdland" hittills visat sig villigt att förmedla sådant bidrag.

Det största pris för kulturell verksamhet, som ester utanför Estland kan komma i åtnjutande av, är ett av Esternas representation i Sverige instiftat kulturpris, vilket utdelas årligen. I år kommer detta att utdelas för sjunde gången. Priset är på 3 000 kronor och kan ges till i Sverige bosatt person av estnisk härkomst eller till estnisk sammanslutning för framstående insats inom litterär, konstnärlig, musikskapande eller annan allmänkulturell verksamhet.

I Sverige verkar ca 20 författare av estnisk härkomst som skriver regelbundet på estniska och har sin givna läsekrets bland esterna i Sverige. Alla författare är anslutna till "Estniska författareföreningen i utlandet" med säte i Stockholm. Endast två estniska författare har hittills fått medlemskap i Svenska författareföreningen. Alla estniska författare har hittills skapat sina verk vid sidan av sitt dagliga arbete. Estniska författareföreningen saknar helt möjligheter att genom stipendier, studiebidrag eller på annat sätt underlätta och stimulera litterärt skapande, vilket skulle behövas framför allt för yngre förmågor, vilka vuxit upp i Sverige och fått en undermålig undervisning i estniska språket.

Esternas representation i Sverige — estniska befolkningsgruppens folkvalda organ — som sedan 1956 varit verksam i landet — har beslutat att under 1968 anordna kulturdagar för estniska och svenska författare och intellektuella. Representationen har hittills arbetat helt utan stöd från samhället.

Sedan elva år har i Sverige utgivits en samhälls- och kulturpolitisk tidskrift, *Rahvuslik Kontakt*, av Esternas representation i Sverige. Tidskriften, som i sin art är den enda estniskspråkiga i Europa, har haft upplagor varierande mellan 1 500 och 3 500 exemplar. Tidskriften har icke kunnat finansieras med hjälp av annonsinkomster från svenska annonsörer eftersom läsekretsen anses för liten.

Dessa estniskspråkiga kulturyttringar i vårt land bör betraktas såsom en integrerad del av svenskt kulturliv. Denna uppfattning har för övrigt fått officiellt erkännande genom att riksdagen på regeringens förslag beslutat om bildandet av en stiftelse för utgivande av *Invandratidningen*, vilken med statsbidrag utges på fem olika språk.

Aberopande vad ovan anförts hemställer vi,

att riksdagen måtte besluta

dels att under punkt B 14, statsverkspropositionen, bil. 10, till Estniska författareföreningen för studiestipendier anvisa ett anslag om 5 000 kronor,

dels till Esternas representation i Sverige för anordnande av kulturdagar ett anslag om 5 000 kronor samt

att under punkt B 71 till Esternas representation i Sverige för utgivande av tidskriften *Rahvuslik Kontakt* anvisa ett anslag av 10 000 kr.

Stockholm den 25 januari 1968

Folke Björkman (h)

Alf Wennerfors (h)

Hans Nordgren (h)